До:

БЪЛГАРСКА СТОПАНСКА КАМАРА

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ

ОТНОСНО: Мащаба и последствията от икономическата криза за горския сектор в България и предложения за мерки за противодействие, които да се представят пред компетентните държавни органи

Уважаеми господа,

Водени от поканата на Българска стопанска камара (Писмо № 06-02-6/09.02.2009 год), проведохме допитване сред предприемачи (наши активни членове, служители в горския сектор и други заинтересувани лица), което се състоя в периода 12-25.02.2009 г.

Резултатите са красноречиви. Списъкът с диспропорциите в сектора е дълъг и не е свързан само с настоящата икономическа криза, поради което тук представяме анализ само на факторите, които по наше общо мнение ще спомогнат за противодействие на кризата на пазара на дървените материали в горския сектор.

Смятаме че в ситуацията в която се намира целия сектор сега, са наложителни такива мерки, които да гарантират поне минимален напредък, спрямо сегашната ситуация, за всички заинтересувани страни в сектора: и за собствениците, и за държавата, и за предприемачите, и за преработвателите и производителите.

АНАЛИЗ НА АКТУАЛНАТА СИТУАЦИЯТА В СЕКТОРА

Всички говорят и всички се оплакват от кризата на пазара на дървесина у нас. Естествено тази криза не е само у нас, а дори по-отдавна тя е факт в цяла Европа. Какви са нейните проявления към настоящия момент, и какво най-важно знаем за нея и за мерките които се предприемат, или може да се предприемат при българските условия?

- Пазарът е задръстен с различна по категория и дървесен вид суровина (обл дървен материал), която ДГС/ДЛС от цялата страна, с много малки изключения, не могат да реализират. Новите стопански субекти, се видяха в чудо и първи опитаха негативните страни на свободния пазар и конкуренцията. Слабата реализация, респ. липсата на паричен ресурс постави несвойствени досега казуси за решаване пред новоназначените държавни мениджъри. Вече са налице не малко „еретични" изказвания, че стопанската дейност фактически не е била за тях, защото те не са частни предприемачи, и държавата не може да поема такива рискове, и да търпи такива загуби !?

- В условия на намалени приходи в цялата система на ДАГ, става крещящо несъответствието на структури и численост на персонала с обема и вида от дейности, площта на държавния горски фонд и др.показатели, които са много далече от европейските и световни пазарни критерии. Свидетели сме на увеличаване на разходите на по-високите управленски нива (ДАГ и РДГ), което се дължи на увеличаващ се числен състав, закупуване на луксозни автомобили, обзавеждане и т.н. Същевременно съобразно примери от аналогични горски служби в редица европейски

държави, което добре се знае и в България, ДАГ извършва комплекса от дейности в държавния горски фонд с до 15-20 пъти повече човешки ресурс на 1-ца горска площ!

- Недържавните собственици на гори /техните структури, напр. - общинските и на кооперациите/ също изпитват затруднения, но мащабите при тях са несравнимо по-малки. От друга страна те са по-гъвкави и реагират много по-адекватно на ситуацията, въпреки спънките, които ДГС/ДЛС - техните основни конкуренти и същевременно местни горски администратори(!?) им създават. Фактически общинските и други частни субекти имат срещу себе си два „врага" – кризата на пазара и нелоялната конкуренция на държавните стопанства.

- Горските предприемачи – дърводобивни фирми са онова звено, без което не могат нито собствениците на ресурса, нито крайните потребители. В момента те са силно засегнати, заради намаления дърводобив, а отделно и от пресата върху цената на тяхната услуга. Силно амортизираните средства за производство и липсата на финансов ресурс (печалби) за инвестиции, предопределят ниската производителност на труда (високите производствени разходи), лошите условия на работа, ниския професионализъм, увреждането на околната среда и т.н. Малко са предприемачите, които разполагат с големи количества добита от тях и платена авансово на собственика обла дървесина, която все още не могат да пласират.

- Преработвателните компании изпитват затруднения в пласмента на своята продукция на досегашните си пазари (предимно европейски и вътрешни), и логично намалиха потреблението на дървесина от вътрешния пазар. Големите ползуватели на технологична дървесина се възползуваха от ситуацията умело, защото принудиха ДАГ да редуцира цените и ги фиксира специално за тях на 50 лв/тон франко завода. При сегашните условия на ценообразуване в сектора, тази нова практика най-вероятно ще доведе до верижни фалити, ако въобще просъществува (никой не може дълго да работи на загуба, вкл. и ДГС/ДЛС, а по закон те не могат да фалират !?).

- Действащата нормативна уредба свързана с ценообразуването в горския сектор е непригодна за екстремни условия, като сегашните.

  = *ПМС 202 от 11.08.2008 г за* *<u>Тарифа за таксите, които се събират в системата на ДАГ по ЗГ</u>*, обн. ДВ бр.73/2008 г, според която Държавата като собственик получава рента (под формата на такса), която според случаите е различна*<u>: I) – Такса за право на ползуване от ДГС/ДЛС</u>*, която е изчислена в процент от продажната цена и той се движи според обема на реализация, категорията и дървесния вид (иглолистни/широколистни) в стойности между 5-25 (за дървата за огрев) до 45-60 (за едрата дървесина). Остатъкът до продажната цена остава за издръжка и дейности на ДГС/ДЛС , *<u>II) – Тарифа за обл материал</u>* / Такса на корен, която е част /по-голямата/ от цената, която плащат ползувателите, когато извършват дърводобива и придобиват собствеността върху дървесината (в тези случаи ДГС/ДЛС не задържат средства за себе си). Тази такса е според категорията /качеството/ на дървесината и дървесния вид и се движи между 8 лв (за дървата за огрев) до 75 лв/куб.м и дори повече.

  = *<u>Заповед №3600-36/06.02.2009 год на Председателя на ДАГ за минимални цени за продажба на дървесината</u>,* с която се намаляват средно с около 10% продажните цени на облата дървеси от склад (по т.II от постановлението за тарифните такси). Съгласно нея, цените вече се движат между 42 и 130 лв за иглолистните и 43 и 210 за широколистните материали съобразно категорията /качеството им/.

  = *Закон за горите, ДВ бр.43'2008 год, чл.68а, ал.6: „*Износът на необработен дървен материал за държави извън посочените в ал. 1 е забранен." Това е забрана за износ на обл дървен материал за страни извън ЕС, Европейското икономическо пространство и Конфедерация Швейцария, където на практика може да се реализират не малки количества от дървесината, която не може да се пласира понастоящем на нашия и на европейския пазар по конюнктурни причини.

- ДГС / ДЛС твърдят, че новите цени ги обричат на бавна но сигурна гибел, защото в най-добрия случай, ако пазара е налице, което понастоящем е по-скоро мираж, тези цени са на ръба на оцеляването. Например: едно ДГС, което сега има осигурен пазар на едрата дървесина (!), чиято продажна цена съгласно заповедта е 100 лв/куб.м, има следните статистически обусловени разходи: 60%=60 лв тарифна такса, ок.25 лв за сеч и извоз, ок.15 лв за издръжка, в т.ч. ФРЗ, ГСМ и др. Т.е. всичко е на кантар, за други дейности не може и да се мисли!

- Кризата в съседните страни е довела до силна обезценка на националните им валути и инфлация. В резултат те стават много по-конкурнтни на пазара на дървен материал и всячески се възползуват от това. Примерите изобилстват – румънски фирми карат технологична дървесина до производител в България (хартиено-целулозно предприятие на брега на р.Дунав) на цена която е недостижима за българските предприемачи и ДГС/ДЛС – 48-50 лв/тон до завода; На порт Варна румънски производител продава пакетиран сух разбичен буков материал на цена ок. 150 евро/куб.м, което у нас е недостижимо при сегашните цени на суровия обл материал; сръбски и македонски производители на дървесина изместват българските предприемачи от завоювания гръцки пазар.

На основание на приведените факти и обстоятелства,
в контекста на изразената от Правителството готовност за подкрепа на икономическите субекти да се справят по-лесно с икономическата криза,
след анализ на възможните най-бързо приложими съгласувани действия,

Предлагаме следния

ПАКЕТ ОТ СПЕШНИ МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА КРИЗАТА В ГОРСКИЯ СЕКТОР

1. **Намаляване на цените на дървения материал според конкретните пазарни условия (може би в определени рамки), за което предлагаме решение в ДВА варианта:**

ВАРИАНТ-I

Въвеждане на Нулев процент на тарифните такси за период от една година. Държавата да подкрепи горския сектор с размера на дължимите тарифни такса. За 2009 год, предвидената от Бюджета държавна субсидия е в размер на 4 мил.лева, а за да се компенсират приходите от тарифни такси, ако те бъдат занулени, са необходими още около 100 мил.лева. В тази сума (ФРЗ, издръжка и капиталови) фактически влизат разходите за възобновяване /залесяване и отглеждане на млади гори и култури/, охрана и опазване на горите. Т.е. част от тях ще могат да се върнат в ДГС/ДЛС за тези планови дейности, за които при сегашните условия няма да има /или ще бъде съвсем оскъдно финансирането. А трябва ли някого да убеждаваме, че тези именно дейности са в обществен / национален интерес, следователно важността им не може да се подлага на съмнение, и когато се приоритизират отрасли, които да бъдат подкрепяни от Държавата, горския сектор, не може с лека ръка да бъде подминаван! **Държавата чрез ДАГ е необходимо да осигури минимално необходимите средства, съгласно приетия бюджет на ДАГ, в т.ч. и от фонд "Българска гора", или да разреши банково кредитиране при условията договорени с БВР.**

При новите, чрезвичайни условия, това подпомагане няма да е прецедент, а обявена от Правителството целенасочена мярка за стабилизиране на икономиката. Съвсем скоро Министърът на финансите обяви готовност за подпомагане и на земеделието. Подпомагането може да стане директно чрез субсидия в бюджета на ДАГ или чрез банковата система.

ВАРИАНТ-II

Да отпадне понятието държавна тарифна такса в този си вид и като нещо предварително заковано. Да се въведе като мярка **положителния резултат** като разлика от продажната цена, <u>която се определя от пазара</u>, а не от началника на ДАГ, намалена с разходите за добив и реализация, залесяване, строителство на пътища и др. и административната издръжката на горските/дивечовъдните стопанства. **Тя може и да е нулева при някои сортименти, трудни обекти или в периоди на кризи на пазара, както е сега**.

И при този вариант Държавата, чрез ДАГ трябва да дофинансира сектора, с размера на разликата до разчетените приходи/разходи в Бюджета на ДАГ.

В случая деликатен е момента с издръжката на стопанствата, която трябва да е само за хората, които се занимават с управлението и стопанисването на горския фонд (с парите от Държавния бюджет!), но не и за тези които извършват стопанска дейност – ДГС/ДЛС. Стопанската дейност, която някои стопанства се опитват да развиват, трябва да е на отделна сметка и самоиздръжка, т.е. да си изкарва сама парите, както правят частните фирми, а не да живее от продажбата на суровина.

2. Да отпадне като вариант за продажба прякото договаряне (чл.87п, ал.1, т.2 от ППЗГ), което се превърна в един от синонимите за корупция. Дори въведените от ДАГ „Минимални защитни цени" като вариант за борба с това явление не е гаранция за успех. **Да остане единствен вариантът на продажба на 100% чрез явен или таен търг. В състава на комисиите по търговете, да има задължително и представител на работодателска/браншова, неправителствена или друга неутрална организация**, каквато идея вече имаше, но така и не се възприе и приложи от ДАГ.

3. **Да се реабилитира и широко да се застъпи в практиката ползуването на дървесина от държавния горски фонд, чрез търгове или конкурси за предоставяне на сечища (дървесината на корен) по чл.53, ал.2, т.3 от ЗГ**, както и предоставяне изпълнението на дейностите по лесоустройствен проект за цели стопанства или за части от тях по чл.53, ал.2, т.4 от ЗГ. За целта трябва да се премахнат въведните утежнения за ДГС/ДЛС, на които понастоящем им е отнет финансовия интерес за работа по този начин. Сега ДГС/ДЛС искат, но не могат да се освободят от ангажимента сами да пласират добитата и складирана дървесина, която залежава и се похабява.

4. **Да се извърши спешна реорганизация на всички местни звена на ДАГ – ДГС/ДЛС (сливане/обединяване, закриване и пр.), съобразно площта на Държавния горски фонд. Да се закрият/реорганизират/оптимизират всички структури и звена в системата на ДАГ и да се прецизира /редуцира!/ щатния състав на всички нива, съобразно практиките във вече реформиралите се държавни горски служби на страни от ЕС.**

5. **Да се възстановят средствата, начислени през 2008 год. за инфраструктура, и да се преустанови тяхното събиране, особено за горите недържавна собственост!** Колкото и да са малко те ще помогнат за частичен ремонт на пътищата, направата на нови и поддръжка на наличните канавки.

6. **Да се придвижи по най-бързия възможен начин за приемане от НС на подготвения законопроект за промени в ЗГ, направени от съвместна работна група към ДАГ, в т.ч. от Асоциация Общински гори, Сдружение ГОРОВЛАДЕЛЕЦ, от Сдружение БУЛПРОФОР и други заинтересувани организации.**

7. **Да се формира към ДАГ спешна работна група, която да обобщи опита и предложи за приемане от МС на Национална програма за използване на дървесната биомаса за енергийни нужди, с предимство в населените места от планинските и полупланински райони.**

8. **Отпусканите целево средства от МТСГ за снабдяване на социално слаби групи от населението с твърдо гориво, да се дават на съответните горски структури (ДГС/ДЛС/Общински и др.), а не на ръка на самите нуждаещи се.** Това ще гарантира, че парите ще постъпят наистина в горската ситсема и ще отидат по предназначение, за целта за която са предвидени.

9. Сега е момента Държавата /в лицето на МС/ да помисли за неща, които не са нови, напротив – коментирани са многократно в професионалните среди, но досега е липсвала инициатива от страна на НУГ/ДАГ за решаването им. Например: **горите с природозащитен статус, като: водоохранни, противоерозионни, рекреационни, гори в защитени територии, в т.ч. новообявените по националната мрежа НАТУРА-2000 и т.н. Горското стопанство губи приходи от тях от забранителните и ограничителни режими на ползване под които същите попадат. Дошло е време да се искат компесации от ползувателите на тези „странични" функции на горите, а това е цялото общество и в частност дружества, като: водоснабдителни, енергопреносни/разпределителни и др.п.** За разлика от ДАГ, МОСВ отдавна инкасира приходи от подобни услуги под формата на различни такси, които влизат в техния бюджет. В тези кризисни времена е дошъл момента, когато **Държавата** не може повече да си затваря очите за подобни диспропорции и **да промени спешно нормативната уредба, с което да позволи инкасирането в бюджета на ДАГ или в Национален фонд „Българска гора" на средства от такси за правоползуване.**

Уважаеми господа,

Свидетели сме на явления, непознати в досегашната горскостопанска и дърводобивна практика. Икономическата криза е факт и в горския сектор. Обстановката е екстремна, поради което трябва да се действа нестандартно.

Предложеният пакет от мерки е крачка в тази посока. **Необходимо е спешно да се сформира работна група от представители на всички заинтересувани страни, която да изработи и предложи на правителството за гласуване на промени в нормативната уредба.**

В приложение към настоящия пакет, представяме пълния списък с проблеми и предложения, които изпълнителната власт в сектора, в лицето на ДАГ, следва да анализира и включи в пакета с мерки за отстраняване на диспропорциите в горския сектор.

Оставаме в готовност и на разположение за обсъждане на конкретни мерки в духа на тук написаното,

Браншово сдружение на практикуващите лесовъди и горски предприемачи в България – БУЛПРОФОР
Председател на УС: Инж. Антоний Стефанов

Браншова камара на дървопреработващата и мебелна промишленост в България
Председател на УС: Инж. Калин Симеонов

София, 26.02.2009 год.